

UE i la Xina: mapes d'una interdependència estratègica

L'aspiració de la Xina de convertir-se en una potència econòmica, militar i geopolítica global ha generat tensions ocasionals amb els països occidentals des de l'inici dels 2000. Unes tensions que van culminar en una forta escalada de restriccions comercials amb els EUA a partir del 2018 i amb un procés de desacoblament entre les dues potències. L'esclat de la pandèmia el 2020 i, més recentment, la guerra a Ucraïna han accelerat aquesta tendència de desacoblament, a la qual sembla que s'ha unit Europa, tot i que, ara com ara, de manera tímida.

Trobem nous termes en el discurs polític, com «autonomia estratègica», *reshoring* o *nearshoring*, en un intent d'augmentar la resistència de les cadenes de subministraments i garantir la seguretat del consum de productes essencials davant els xocs d'oferta, ja siguin d'origen sanitari, climàtic o geopolític. No obstant això, aquesta

anhelada «autonomia estratègica» és possible o, fins i tot, desitjable? Per respondre aquesta pregunta, en aquest article, analitzem la dependència de la UE de la Xina.

L'origen xinès de la demanda final europea: el 2% *made in China*

Amb el pas del temps, la Xina s'ha convertit en el principal origen de les importacions del bloc europeu. El 2020, les importacions des de la Xina representaven el 22% del total d'importacions brutes totals de béns de la UE, en relació amb el 12% dels EUA i el 9% del Regne Unit. Això contrasta amb el que succeïa el 2000, quan amb prou feines el 6% de les importacions de béns europees arribaven de la Xina, molt per darrere del 19% del Regne Unit, del 16% dels EUA o, fins i tot, del 8% del Japó.¹

Valor afegit originat a la Xina en la demanda final (% de la demanda final)

	Alemanya			Espanya			França			Itàlia			UE-27			EUA			Japó	Brasil	Rússia	Índia
	2015-2018	1995-2000	2002-2007	2015-2018	1995-2000	2002-2007	2015-2018	1995-2000	2002-2007	2015-2018	1995-2000	2002-2007	2015-2018	1995-2000	2002-2007	2015-2018	1995-2000	2002-2007	2015-2018	2015-2018	2015-2018	2015-2018
TOTAL	2,1	0,3	0,8	1,9	0,3	0,9	1,8	0,3	0,7	1,6	0,3	0,7	1,9	0,3	0,8	2,2	0,5	1,2	3,1	1,5	3,2	3,2
Agricultura	1,6	0,3	0,6	1,1	0,2	0,4	1,0	0,2	0,4	1,1	0,3	0,5	1,2	0,2	0,5	1,4	0,4	0,7	2,9	1,2	1,9	0,4
Mineria	1,0	0,3	0,3	0,9	1,9	0,5	7,8	0,3	0,7	0,8	0,1	0,4	1,7	0,4	0,4	1,0	0,2	0,5	1,3	1,5	1,3	1,1
Manufactures	5,7	0,8	2,1	6,1	0,9	2,4	6,1	0,9	2,3	4,6	0,7	1,8	5,7	0,8	2,2	8,4	1,5	4,2	9,4	4,8	8,7	7,5
Alimentació	1,8	0,4	0,8	1,9	0,3	0,8	1,6	0,3	0,5	1,3	0,3	0,5	1,7	0,3	0,7	1,9	0,4	0,9	3,8	1,3	2,6	1,1
Tèxtil i roba	23,2	3,6	8,9	21,8	2,2	7,5	25,0	2,9	9,4	11,0	1,8	4,8	19,1	2,6	7,4	37,1	6,8	18,9	42,2	9,0	31,6	7,0
Fusta i paper	1,8	0,4	0,7	1,7	0,4	0,8	2,1	0,5	0,8	1,5	0,3	0,6	1,7	0,4	0,7	3,2	0,8	1,4	2,5	1,5	2,7	3,0
Coc i ref. de petroli	1,1	0,3	0,7	1,0	0,4	0,3	1,9	0,4	0,5	0,9	0,2	0,5	1,2	0,3	0,5	0,8	0,3	0,4	2,1	1,5	0,8	1,6
Química i farmàcia	3,1	0,5	0,9	3,8	0,7	1,3	3,1	0,6	1,1	2,8	0,6	1,1	2,9	0,5	1,0	2,7	0,6	1,1	3,6	4,0	4,4	6,7
Gomes i plàstics	3,1	0,6	1,1	4,7	0,8	1,5	4,5	0,9	1,4	3,3	0,6	1,1	3,8	0,7	1,3	6,2	0,9	2,3	5,7	3,7	7,1	9,6
Altres minerals no metàl·lics	3,5	0,4	1,7	3,3	0,3	1,3	3,4	0,3	1,4	3,0	0,3	1,2	3,4	0,4	1,6	5,8	1,0	3,4	4,8	2,4	4,3	2,8
Metalls	3,3	0,6	1,4	4,5	0,6	1,8	4,2	0,5	1,4	2,7	0,3	1,2	3,6	0,5	1,4	4,8	0,7	2,4	3,7	3,6	5,1	4,0
Ordinadors i electrònica	19,0	2,0	7,8	20,5	2,7	8,6	22,9	2,6	9,6	12,4	1,8	5,0	17,8	2,0	7,5	19,8	2,0	9,2	19,5	16,7	26,4	26,5
Productes elèctrics	9,3	0,6	1,9	12,9	0,7	2,6	16,7	1,2	3,8	9,6	0,5	1,9	11,1	0,7	2,7	18,8	1,9	6,4	19,2	11,3	14,1	16,3
Maquinària	4,3	0,5	1,5	7,7	0,8	2,5	6,9	0,7	2,4	4,9	0,5	1,9	5,5	0,6	2,0	8,1	1,0	3,5	7,7	7,4	13,8	13,4
Vehícles de motor i remolcs	2,4	0,3	0,9	3,3	0,4	1,1	3,3	0,3	1,0	3,1	0,3	1,1	2,9	0,3	1,0	5,5	0,6	2,0	4,6	3,0	6,2	4,6
Altre equipament de transport	5,8	0,7	2,6	4,8	0,5	2,1	4,4	0,6	1,8	4,5	0,4	1,8	5,7	0,7	2,6	3,6	0,6	1,7	5,3	16,4	6,2	10,8
Altres manufactures	7,7	0,8	1,8	9,5	1,1	2,3	8,4	0,8	1,8	5,9	0,7	1,4	7,8	0,9	1,9	16,0	3,5	7,8	9,7	5,6	12,6	11,0
Serveis	1,2	0,2	0,5	1,1	0,2	0,5	1,0	0,1	0,4	0,8	0,2	0,4	1,1	0,2	0,5	1,0	0,2	0,5	1,7	0,6	1,8	1,9
Serveis comercials	1,6	0,2	0,5	1,5	0,2	0,6	1,6	0,2	0,5	1,2	0,2	0,5	1,6	0,2	0,5	1,8	0,4	0,9	2,9	0,9	2,0	2,6
Logística	3,2	0,5	1,5	2,1	0,4	1,3	2,6	0,4	1,1	1,9	0,6	1,0	2,5	0,5	1,2	2,7	0,6	1,5	2,6	1,4	3,6	3,4
Hoteleria	1,0	0,3	0,7	0,8	0,1	0,4	0,8	0,2	0,5	0,6	0,2	0,4	0,8	0,2	0,5	0,8	0,3	0,5	1,7	0,7	2,1	1,0
Informació i comunicació	1,6	0,4	0,6	2,6	0,4	0,9	1,7	0,2	0,5	1,2	0,2	0,5	1,8	0,3	0,6	1,1	0,2	0,5	2,8	0,8	2,6	3,0
Financer	0,6	0,1	0,2	0,5	0,1	0,2	0,6	0,1	0,2	0,4	0,1	0,2	0,6	0,1	0,2	0,4	0,1	0,1	1,0	0,2	0,6	0,7
Inmobiliari	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,0	0,1	0,2	0,0	0,1	0,3	0,1	0,1	0,3	0,1	0,1	0,3	0,1	0,6	0,3
Altres serveis	1,2	0,3	0,5	0,9	0,2	0,5	0,9	0,1	0,3	0,7	0,1	0,3	1,0	0,2	0,4	0,8	0,2	0,3	1,8	0,6	2,2	1,7

Notes: Les dades fan referència a la mitjana dels anys 1995-2000 (abans de l'entrada de la Xina a l'OMC el 2001), 2002-2007 (després de l'entrada de la Xina a l'OMC, precisió financera) i 2015-2018 (els anys més recents). S'utilitzen les dades de l'actualització més recent de les dades OECD TiVA, del novembre del 2021. Els colors de la taula reflecteixen el grau d'integració de les dues economies. Els colors blaus i verds indiquen un menor percentatge de la demanda final de cada país o regió indicats amb origen a la Xina, mentre que els colors taronja i vermell indiquen un major percentatge de la demanda final amb origen a la Xina.
Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'OCDE TiVA (novembre del 2021).

1. Segons les dades de l'Observatori de Complexitat Econòmica (OEC, per les sigles en anglès). A diferència de la base de dades TiVA, que utilitzem tot seguit, aquestes només inclouen el comerç de béns (és a dir, exclouen els serveis).

Valor afegit originat a la Xina en les exportacions

(% de les exportacions)

	Alemanya	Espanya	França	Itàlia	UE-27			EUA			Japó	Brasil	Rússia	Índia
	2015-2018	2015-2018	2015-2018	2015-2018	2015-2018	1995-2000	2002-2007	2015-2018	1995-2000	2002-2007	2015-2018	2015-2018	2015-2018	2015-2018
TOTAL	1,5	1,6	1,6	1,5	1,6	0,3	0,7	1,3	0,3	0,8	2,7	1,3	1,2	1,9
Agricultura	1,0	0,8	0,9	0,5	0,9	0,2	0,4	1,0	0,2	0,4	1,7	1,0	1,3	0,4
Mineria	0,9	1,1	1,2	0,5	0,8	0,1	0,4	0,8	0,2	0,3	1,6	1,1	0,6	2,1
Manufactures	1,9	2,4	2,4	2,0	2,1	0,3	0,9	2,3	0,5	1,4	3,4	1,9	1,7	2,9
Alimentació	1,0	1,1	1,0	0,8	1,1	0,2	0,5	1,3	0,3	0,6	1,7	0,9	1,7	0,8
Tèxtil i roba	3,3	4,5	4,8	3,4	3,6	0,7	1,6	3,9	1,2	2,4	4,8	3,1	6,9	3,3
Fusta i paper	1,1	1,4	1,5	1,1	1,1	0,2	0,4	2,0	0,4	0,9	1,7	1,2	1,7	2,3
Coc i ref. de petroli	0,9	0,9	2,3	0,7	1,1	0,3	0,3	0,7	0,2	0,2	1,9	1,5	0,6	0,9
Química i farmàcia	1,4	1,7	1,3	1,5	1,2	0,3	0,5	1,4	0,3	0,7	2,6	1,8	1,8	3,4
Gomes i plàstics	1,7	2,4	1,6	1,7	1,8	0,3	0,7	2,3	0,4	1,0	2,8	2,0	3,5	3,8
Altres minerals no metàl·lics	1,2	1,7	1,4	1,3	1,4	0,2	0,6	1,7	0,4	0,9	1,9	1,1	2,1	1,9
Metalls	1,6	2,0	1,8	1,8	1,7	0,3	0,8	2,1	0,4	1,1	1,8	1,5	1,7	2,6
Ordinadors i electrònica	3,9	4,5	3,4	2,8	4,6	0,6	2,3	2,1	0,7	2,4	4,4	6,3	7,5	5,0
Productes elèctrics	3,0	3,6	3,9	3,2	3,4	0,4	1,2	3,3	0,6	1,6	4,9	2,9	4,6	3,7
Maquinària	2,1	2,9	2,8	2,1	2,3	0,3	0,9	3,2	0,5	1,5	3,2	2,4	4,2	3,0
Vehícles de motor i remolcs	1,7	3,4	2,9	2,3	2,2	0,3	0,8	4,2	0,5	1,8	3,6	2,0	4,2	4,1
Altres equipament de transport	2,5	2,7	3,5	2,5	3,1	0,4	1,2	2,7	0,5	1,2	3,0	5,2	4,1	4,2
Altres manufactures	2,5	2,0	2,3	1,8	2,0	0,3	0,8	2,3	0,5	1,2	3,4	2,2	3,6	5,1
Serveis	0,7	0,8	0,8	0,5	0,8	0,1	0,4	0,5	0,1	0,2	1,3	0,4	1,1	0,7
Serveis comercials	0,5	0,6	0,8	0,5	0,7	0,1	0,3	0,6	0,1	0,2	1,5	0,3	0,8	0,4
Logística	0,9	0,7	1,0	0,6	1,1	0,2	0,5	0,5	0,1	0,2	1,3	0,7	1,0	1,6
Hoteleria	0,7	0,8	0,6	0,4	0,6	0,1	0,3	0,6	0,1	0,3	1,5	0,6	1,1	0,4
Informació i comunicació	0,8	1,5	1,0	0,7	1,1	0,2	0,4	0,7	0,1	0,3	1,3	0,6	1,9	0,6
Financer	0,5	0,4	0,5	0,3	0,6	0,1	0,4	0,3	0,1	0,1	0,9	0,2	0,5	0,4
Immobilari	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,0	0,1	0,3	0,0	0,1	0,3	0,1	0,5	0,3
Altres serveis	0,5	0,8	0,6	0,6	0,6	0,1	0,3	0,5	0,1	0,2	0,9	0,4	1,9	0,8

Notes: Les dades fan referència a la mitjana dels anys 1995-2000 (abans de l'entrada de la Xina a l'OMC), 2002-2007 (després de l'entrada de la Xina a l'OMC, precisió financera) i 2015-2018 (els anys més recents). S'utilitzen les dades de l'actualització més recent de les dades OECD TiVA, del novembre del 2021.

El color de la taula reflecteixen el grau d'integració de les dues economies. Els colors blaus i verds indiquen un menor percentatge de la demanda final de cada país o regió indicats amb origen a la Xina, mentre que els colors taronja i vermell indiquen un major percentatge de la demanda final amb origen a la Xina.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'OCDE TiVA (novembre del 2021).

Les dades d'importacions i d'exportacions en termes bruts no permeten valorar de manera precisa l'origen dels béns i dels serveis que es consumeixen. En aquest sentit, la base de dades TiVA (*Trade in Value Added*) de l'OCDE, basada en taules *input-output* internacionals, ens ofereix una visió més detallada sobre la integració econòmica entre la Xina i la UE i permet mesurar les dependències reals de cada país i de cada sector. En tenir identificats l'origen i la destinació exactes de cada bé i de cada servei transaccionat, podem així investigar la composició i l'origen real de la demanda final i de les exportacions.²

En termes agregats, els béns i els serveis xinesos representen el 2% de la demanda final europea (vegeu la primera taula) en els últims anys, un nivell semblant al dels EUA, però inferior al de països com el Japó o l'Índia, on les cadenes de valor es troben més integrades amb la Xina.

Entre la UE i la resta de països, trobem algunes tendències transversals que cal destacar. En primer lloc, aquesta dependència de la Xina ha augmentat de manera molt

significativa en les dues últimes dècades i en tots els sectors analitzats, tant de manufactures com de serveis. En segon lloc, és evident que el gegant asiàtic s'ha transformat en una potència manufacturera global, ja que representa entre el 5% i el 10% de la demanda final del sector de les manufactures a tot el món. En particular, el domini de la cadena de valor xinesa en els sectors del tèxtil i de l'electrònica és inqüestionable, ja que arriba a representar més del 20% de la demanda final d'aquests sectors a les majors economies de la UE, el 40% en tèxtil al Japó i als EUA o més del 25% en electrònica a l'Índia i a Rússia.

Si ens centrem en l'evolució dins la UE, la integració amb la Xina s'ha intensificat en l'última dècada, en particular en sectors més avançats, com l'electrònica i la maquinària, però també en serveis comercials o d'informació i comunicació.

Aquesta forta integració de la Xina en les cadenes de valor europees es fa evident en analitzar el pes creixent dels béns i dels serveis xinesos en el sector exportador europeu (vegeu la segona taula), principalment en sectors manufacturats tecnològicament avançats, la qual cosa indica la capacitat de penetració dels productes intermedis pro-

2. Per a més detalls sobre la utilització d'aquesta base de dades, vegeu també el Focus «La dependència europea de Rússia: una qüestió primària», a l'IM04/2022.

duïts a la Xina en cadenes de producció altament integrades, com en l'electrònica, la maquinària i els equípaments de transport. Cal destacar que les exportacions espanyoles d'electrònica o les exportacions franceses d'equípaments de transport incorporen una major proporció de béns i de serveis xinesos que els sectors exportadors nipons corresponents. Les indústries tèxtils europees se situen també entre les més integrades del món amb la Xina. A més a més, a la UE-27, aquesta integració s'ha accelerat en l'última dècada, al contrari del que ha succeït, per exemple, als EUA, on les exportacions nord-americanes de productes electrònics contenen una menor proporció de béns xinesos que uns anys enrere.

Arribats a aquest punt, importa també subratllar que, a nivell més desagregat, la dependència entre països pot ser molt més important en certs productes específics. Si a una dependència significativa de les importacions d'un determinat producte se suma un domini de mercat del país exportador, el risc de disruptions en les cadenes productives és més elevat en cas d'interrupcions de subministrament, per dificultats logístiques o per tensions diplomàtiques.

En aquest sentit, la dependència de la UE de la Xina és molt rellevant en algunes terres rares (crucials per a la transició energètica), com el manganès o l'escandi, en diversos components essencials per a la producció de béns farmacèutics, com principis actius i vitamines, o en components electrònics, tant finals com intermedis, com llums led o imants permanents. En tots aquests productes, la Xina té una quota de mercat global superior al 50% i, en alguns casos, arriba a representar el 90% de la producció mundial.³

Un acoblament sostenible?

A l'últim *Informe Mensual*, vam analitzar l'impacte de les actuals tensions amb Rússia i vam concloure que els efectes negatius del desacoblament seran particularment visibles a curt termini i en economies energèticament més dependents dels combustibles fòssils. No obstant això, a mitjà termini, tal com ho han demostrat alguns països en els últims anys, una disminució de la dependència de les primeres matèries russes no és impossible, a més de ser compatible amb una transició energètica més ràpida i coordinada.

La Xina, però, està molt més densament interconnectada amb la UE i amb la resta de les grans economies mundials. A la UE, en particular, aquesta integració s'ha accelerat en l'última dècada, i la cadena de valor xinesa és clau per a un gran nombre de sectors, principalment en les manufactures. A més a més, l'economia xinesa ha recorregut en els

3. Vegeu Comissió Europea (2021), «Strategic dependencies and capacities», Commission Staff Working Document. Vegeu també Salinas Conte, L. (2021), «La dependencia de China en las cadenas de suministro españolas», Elcano Policy Paper, Real Instituto Elcano.

Índex de complexitat econòmica (ECI)

Posició en el rànquing ECI

	2000	2010	2020
Japó	1	1	1
Suïssa	3	3	2
Taiwan	22	5	3
Alemanya	2	2	4
EUA	5	8	9
França	10	13	15
Itàlia	13	18	19
Hong Kong	48	34	23
Xina	54	31	28
Espanya	19	28	34
Índia	50	50	40
Rússia	25	30	43
Brasil	29	35	47

Nota: L'índex pot ser interpretat com una mesura de la intensitat relativa del coneixement d'una economia i es calcula a partir del perfil d'exportacions de cada país.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'Observatori de Complexitat Econòmica (OCE).

últims anys un llarg camí de creixent especialització tecnològica (vegeu la tercera taula) i ha reafirmat, així, un paper vital en el sistema de comerç global. Com les recurrents dificultats d'aprovisionament durant la pandèmia ho han demostrat, un desacoblament de la Xina comportaria costos transversals per a tota l'economia, inassumibles en molts casos. Al contrari del que succeeix amb el *Green Deal* europeu, la possibilitat d'assolir una «autonomia estratègica» en molts d'aquests sectors, mitjançant el *reshoring* d'una part de la cadena de valor, no està del tot clara. Si es confirma l'entrada en una nova era geopolítica que comporta un procés de desglobalització, les inevitables tensions entre blocs generarien, amb tota probabilitat, més perdedors que guanyadors. Així mateix, un acoblament durable entre la UE i la Xina haurà de ser sostingut, cada vegada més, per una diplomàcia sòlida, de la qual dependran no solament l'economia europea, sinó també la política interna, l'estabilitat geopolítica global i, perquè mai és sobrer recordar-ho, la lluita global contra el canvi climàtic.

Luís Pinheiro de Matos